

Skottställning/prov vid Marieberg 1895

För författaren till dessa rader så har skyttet i gångna tider alltid varit föremål för intresse. Hur bra var vapnen och hur väl kunde man skjuta är då förstås vitala frågor. Här finns en del skrivet i ungdomens julböcker – i gamla skyttetidskrifter, i romantiserade jaktskildringar av kända och okända författare – ytterligare källor finns, oftast är diskrepansen stor mellan där redovisad skjutskicklighet samt vapnets förmåga mot vad vi idag vet var möjligt av dåtidens vapen och skyttar.

När jag ”rev” i mitt bibliotek så återfann jag en gammal skottställningsliggare från Marieberg (Maj 1895) där gjord skottställning av 100 st vapen fanns redovisad. Jag hade genom åren bläddrat i liggaren åtskilliga ggr. samt tänkt bearbeta resultaten. När den nu åter kom fram så skred jag förstås till verket (viktigt innan den på nytt försvinner i högar av böcker)!

För en gammal skytt och vapenhistoriker är dokumentet förstås ovärderligt. Liggaren redovisar 100 st träffbilder. Jag har mätt upp samtliga träffbilder samt beräknat träffbildernas medelvärde $D_{100\text{medel}}$ (hundra procentiga diameter-spridningen), variationsvidden R samt standardavvikelsen σ . Felkällorna är uppenbara då träffbilderna är ”plottade” okulärt utan uppmätning antingen från skjutplatsen via kikare eller av markören (obs. aktuell skjutning är ej precisionsprov utan skottställning) – den här typen av registrering användes dock långt fram i tiden vid exempelvis skottställning av allehanda eldhandvapen. Trots att felkällorna är uppenbara (plottningen) så anser jag dock att aktuella plottade träffbilder är godtagbara för att redovisa storleksordningen på ”skjutförmågan” hos förändringsmodellen.

Data:

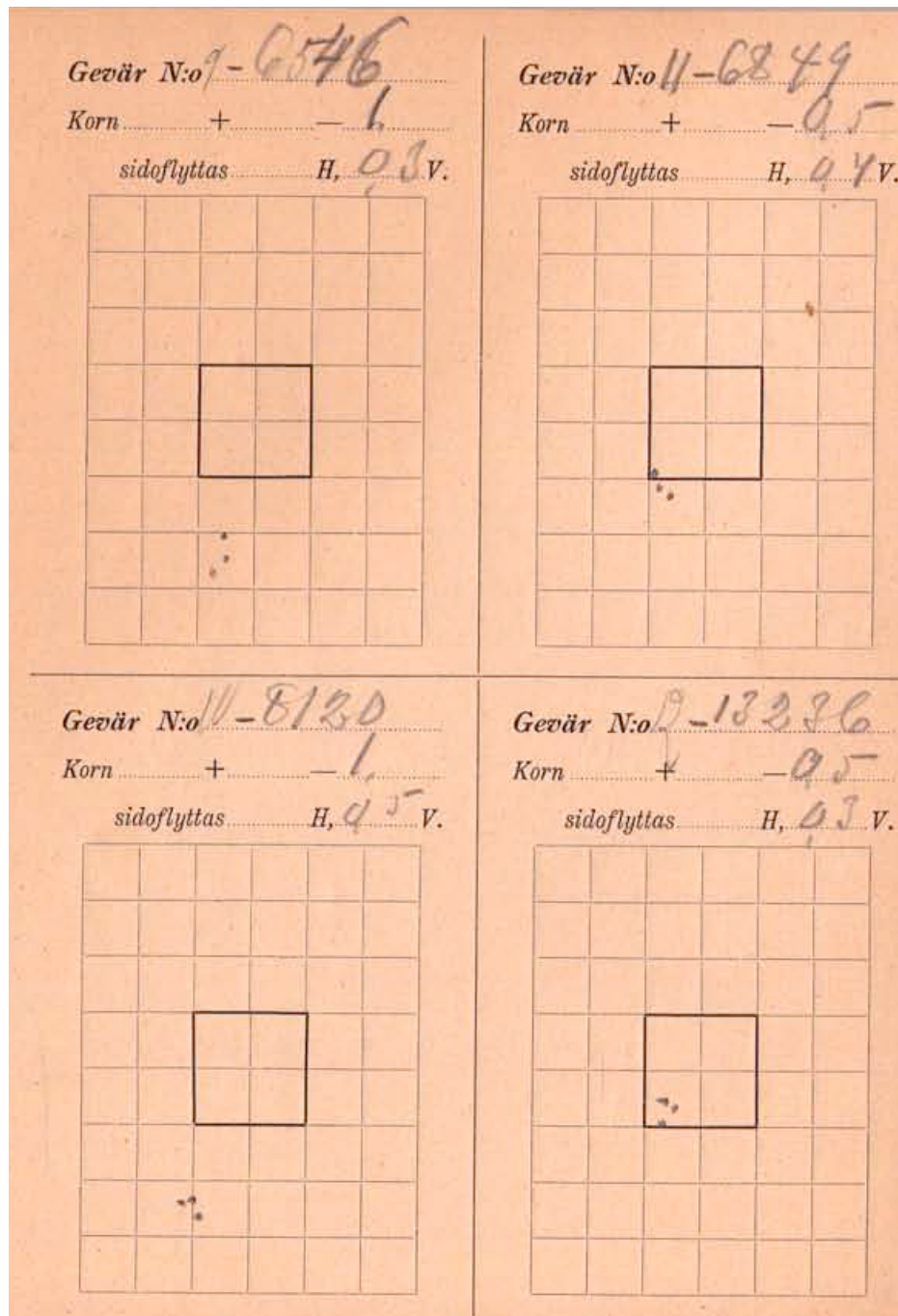
Skjutavstånd 85 meter. Krut – Troisdorf, laddningsvikten noterad till 2,35 gram.

Resultat

$D_{100\text{medel}}$ = 5,8 cm
 R = 7,2 cm (9,3 – 2,1) största resp. minsta träffbild
 σ_n = 1,6 cm

Det redovisade resultatet med ett D_{100} av 5,8 cm tycker jag nog är ett synnerligen gott ”dåtida” resultat – vilket omräknat till 100 meter blir 6,8 cm. Resultatet visar att förändringsmodellen var ett för tiden synnerligen gott vapen.

Skottställningen är genomförd i skottstol med riktning före varje skott.

Som exempel visas sidan 3 i protokollet (mycket goda träffbilder)

Map ammunitionens data så är som synes uppgifterna magra – och så har det många ggr varit – inte minst under senaste kriget där stor brist på systemtänkande var legio enligt Bengt Rudling.

Claes-Göran Ros
(utgåva 1 20130227)